

MOWA I EMOCJE

KROK PO KROKU....

WSPIERAMY MOWĘ DZIECKA

13-24 miesiąca życia

Anna Wrzoł – terapeuta pedagogiczny

Weronika Stasicka – neurologopeda

JAK ROZWIJA SIĘ MOWA DZIECKA W DRUGIM ROKU ŻYCIA?

Według Leona Kaczmarka czas między 13 a 24 miesiącem życia w rozwoju mowy dziecka nazywamy **okresem wyrazu**.

13-16.Ż

- ❖ Dziecko posługuje się nazwami osób, przedmiotów i kilku czynności, które są z nim i jego środowiskiem życia związane, używa wielu wyrażen dźwiękonaśladowczych
- ❖ Dziecko buduje wyrazy głównie z sylab otwartych np., mama, tata, baba, jajo, buda, koko

➤ 18 M.Ż.

- ❖ Słownik dziecka powiększa się, wypowiedzi są głównie jednowyrazowe
- ❖ Dziecko rozumie proste polecenia, zakazy
- ❖ Charakterystyczny jest fakt, że jedno słowo może oznaczać całe zdanie, sytuację może być prośbą, stwierdzeniem, opisem, np., „am”-może znaczyć, że dziecko chce jeść, że właśnie je, że zaraz będzie wspólny obiad...

➤ 24 M.Ż.

- ❖ Pod koniec drugiego roku życia w systemie fonetyczno-fonologicznym powinny się znaleźć:
 - Wszystkie samogłoski ustne: a, u, i, o, e, y
 - Spółgłoski:
 - dwuwargowe: p, pi, m, mi, b, bi
 - przedniojęzykowo-zębowe: t, d, n
 - środkowo-językowe: ś, ź, ć, dź
 - tylnojęzykowe: k, g, h
 - powoli powinny się pojawiać wargowo-zębowe: w, f, wi, f oraz j
- ❖ Słownik dziecka powinien liczyć ok. 250 wyrazów, a nawet 500
- ❖ Dziecko zaczyna tworzyć wypowiedzi dwuwyrazowe, także typu „mama papa”, „piesek hau” „tata am” czyli proste zdania, zwykle niepoprawne pod względem gramatycznym-dziecko nie odmienia wyrazów,

- ❖ Dziecko wypowiada się w 2, 3 os. liczby pojedynczej (głównie „Adaś zrobił”)- zaimek „ja” może zacząć funkcjonować po 3 roku życia
- ❖ Dziecko może przekręcać wyrazy, opuszczać ich części, zamieniać głoski trudniejsze na łatwiejsze, przestawiać głoski, sylaby w wyrazach, tworzyć nowe wyrazy

Należy pamiętać, że **rozumienie zawsze wyprzedza mówienie** - co oznacza, że aby dziecko mogło nabywać sprawności językowe, tworzyć własne wypowiedzi, musi najpierw rozumieć język, oznacza to także, że w 2 roku życia dziecka, ważniejsze od nauki wymowy poszczególnych głosek, jest właśnie stymulowanie rozumienia

CO POWINNO NIEPOKOIĆ W DRUGIM ROKU ŻYCIA?

Warto skonsultować się ze specjalistą:

- Zawsze wtedy, gdy utrzymują się trudności z pierwszego roku życia (opisane w poprzedniej broszurce, dotyczącej mowy dziecka)
- Jeśli dziecko wypowiada zbyt mało słów-przyrost między 12 miesiącem życia, a 24 miesiącem musi być znaczny i zauważalny dla otoczenia
- W 24 r.ż i po nim dziecko nie próbuje łączyć dwóch wyrazów
- Brakuje głosek, które powinny być w systemie fonetycznym dziecka
- Jeśli dziecko sprawia wrażenie jakby nie słyszało albo nie rozumiało mowy

ZABAWY DOMOWE ROZWIJAJĄCE MOWĘ – W DRUGIM ROKU ŻYCIA

Co mówi do nas dziecko?

- Każdego dnia pokazuj mi świat-kiedy na coś patrzę, spójrz tam ze mną, pokaż palcem ten przedmiot i wypowiedz jego nazwę
- Nie zalewaj mnie potokiem słów-raczej buduj proste wypowiedzi, dotyczące tego, co widzę, tego co robimy

- Zachęcaj mnie do powtarzania, ale nie rób tego ciągle i słowami: „powiedz, no powiedz”
- Pozwól mi się mylić-kiedy powiem coś źle, nie powtarzaj :” tak się nie mówi, powiedz poprawnie....”, lepiej powtórz po mnie w dobry sposób. Np. powiedziałem „Tata iść”, wtedy ty powtórz poprawnie „Tak, Zosiu, tata poszedł do pracy”
- Używaj gestów i wyraźnej mimiki-to pozwala mi lepiej zapamiętywać
- Czytaj ze mną bajki, śpiewaj -opowiadaj treść ilustracji słowami dopasowanymi do moich możliwości, wskazuj palcem, mów, co widzisz, zachęcaj do powtarzania, pytaj: „Kto to? Co to? Pokaż ..., Gdzie kotek? Pokaż. Powiedz: „To auto”. Potem zakryj auto i powiedz „O! Nie ma auta”. Albo: To lala. Zakryj i powiedz O! Nie ma lali. Uczysz mnie wtedy odmiany wyrazów.
- Pozwól mi malować, lepić, dmuchać bańki, skakać po kałużach, biegać, bawić się w piasku, pomagać ci w kuchni, w czynnościach domowych, chodzić po schodach
- Wyłącz telewizor, tablet, telefon-najlepiej, żebym do końca 2 roku życia nie używał wysokich technologii-to szkodliwe dla mojego mózgu
- Pozwól mi gryźć, żuć, próbować nowe smaki i konsystencje, pić z kubka-to wszystko ćwiczy moje narządy artykulacyjne, chroni zgryz
- Baw się ze mną! Możemy:
 - ❖ Grać w Memo, łączyć pary, składać obrazki z części, układać proste puzzle
 - ❖ Bawić się w tworzenie pierwszych zdań – przygotuj plastikową łyżeczkę, kubek, misia, lalkę, krzeselko. Weź misia, pokaż jak pije i powiedz: MIŚ PIJE, potem niech lalka tak zrobi. Posadź misia na krzeselku, potem lalka i powiedz MIŚ SIEDZI. Możesz pytać : Kto siedzi? Kto pije? Pokaż (jeśli dziecko nie umie powiedzieć).(inne ważne czynności, które mogą wykonywać Miś albo lalka to: idzie, śpi, bawi się, sika, je)

- ❖ Bawić się w rozumienie poleceń-np. Daj misia, Daj lalę babci, Daj lali piłkę itd., itp.
- ❖ Bawić się sorterami, klockami-budować wieże, pociągi